

ПЕДАГОГИКАЛЫК ПРАКТИКА УЧУРУНДА БОЛОЧОКТОГУ МАТЕМАТИКА МУГАЛИМДЕРИНИН КЕСИПКЕ КАЛЫПТАНУУСУН МОДЕЛДЕШТИРҮҮ

МОДЕЛИРОВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНОГО ФОРМИРОВАНИЯ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ МАТЕМАТИКИ ВО ВРЕМЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ПРАКТИКИ

Түйүндүү түшүнүктөр: педагогикалык практика, теориялык окутуу, кесиптик калыптануу, логикалык байланыштар, изилдөө методдору, методологиялык принциптер, математика мугалими, окуу процесси.

Ключевые слова: педагогическая практика, теоретическое обучение, профессиональное формирование, логические связи, методы исследования, методологические принципы, учитель математики, учебный процесс.

Педагогикалык практика теориялык окутуудан кесипке керектүү билгичтиктердин жана көндүмдөрдүн калыптануусун камсыз кылат жана жогорку окуу жайында окууга карата дилгирленүүсүн бекемдейт.

Педагогикалык практика учурунда кесиптик ишмердүүлүктөрдүн калыптануусу математика боюнча атайын дисциплиналардын, психология жана педагогика илимдердин негизин жана математиканы окутуунун методикасы илимий предметтерин интеграциялоо аркылуу иш жүзүнө ашырылат.

Педагогикалык практиканын жыйынтыгынын ийгилиги анын системасынын туура аныкталышынан, мазмунунан, берилүүчү максаттарынан, тандалган методдордон, каражаттарынан көз каранды болот. Педагогикалык практиканы уюштуруудагы башкы мамиле болуп, теориялык жана практикалык окутуунун өз ара байланышта аракеттенүүсү болуп саналат. Дисциплиналардын арасында хронологиялык (мурда болуп өткөн, азыркы) жана логикалык (фактылар, түшүндүрүүчү, теориялык) байланыштар иш жүзүнө ашырылат. Дисциплиналар менен өз ара байланыштарды камсыз кылуучу негизги багыттар деп төмөндөгүлөрдү эсептейбиз:

- билимдерди, билгичтиктерди калыптандырууда улануучулукту камсыз кылуу;
- предметтерди окуп үйрөнүүдө изилдөө методдорунун жалпылыгын көрсөтүү;
- студенттердин кесипке калыптануусу;
- педагогикалык кубулуштарды өз ара байланышта кароо, алардын ичинен эң негизгисин бөлүп алууга үйрөтүү;

Теория менен практиканын өз-ара биримдиги педагогика илиминде эң негизги методологиялык принциптерден болуп эсептелет, бул проблемалар Ю.К.Бабанский. Ф.Ф.Королев, В.В.Краев-

ский, И.Т.Огородниковдун эмгектеринде изилденип каралган, экинчиден, мугалимдердин ишмердүүлүгүнүн мүнөздүү өзгөчөлүгү болот, бул Н.В.Кузьмина, Ю.Н.Кулюткин, В.А.Сластенин ж.б.лардын эмгектеринде изилденген. Окуу-тарбиялык процессте теория менен практиканын өз ара байланышы 1-сүрөттө берилди.

Жогорку окуу жайында өтүлүүчү дисциплиналардын мазмуну окуу стандартында жана окуу программаларында берилет. Калыптануучу билим, билгичтиктер жана көндүмдөр берилет. Студенттер менен иштөө формалары окуу планында берилет. Окутуу процессинде окуу-изилдөө, илимий-изилдөө ишмердүүлүктөрүн уюштуруу формаларынын негизин берүү, студенттердин өз алдынча иштөөсүнө шарт түзөт.

Системалуу мамиле бул компоненттери менен берилип көрсөтүлгөн, бири-бири менен байланышта жана катышта болгон бүтүндүк билим берүү. Педагогикалык практика учурунда болочоктогу математика мугалимдерин кесипке калыптандыруу структуралык, башка билим берүү процесстери менен интеграция болгон байланыштуулук, фундаменталдуулук белгилерге ээ болуу менен системаны түзөт.

Кесиптик жактан системалуу даярдык «Математиканы окутуунун теориясы жана методикасы» курсу жана педагогикалык практикалык учурунда өз алдынча кесипке калыптануусу аркылуу иш жүзүнө ашырылат. Бул орто мектепте математиканы окуп үйрөтүүнүн методикалык системасынын ар бир компонентинин мазмунун структурасын, өз ара байланыштарын, окуп үйрөтүү процессинин максаттарын иш жүзүнө ашыра турган закон ченемдүүлүктөрдү, ачып көрсөтүүчү теориялык-методологиялык билимдер менен камсыз кылуу болот.

Жогорку окуу жайларында педагогикалык практика учурунда болочоктогу математика мугалимдеринин кесипке калыптануусунун жобосунун жалпы принциптерин окуу-тарбия процессинде иш жүзүнө ашыруунун негизги шарттары болуп, окутуунун жана тарбиялоонун билим берүү системасындагы биримдиги; студенттердин педагогикалык практикасын өткөрүүдө теориялык билимдер менен дайыма байланышта болуу; педагогикалык практиканы өткөрүү процессин

методикалык тапшырмалар менен камсыз кылуу; окуу процессинде чыгармачыл мүнөздөгү окутуунун ролун жогорулатуу; кесипке калыптанууда окуу, изилдөө жана илимий ишмердүүлүктөрдүн арасындагы улануучулук; окутуучулар жана студенттердин ишмердүүлүктөрүн технологиялаштыруу; педагогикалык практиканы өткөрүү процессинде билимдерди интеграциялоо. Жогорудагылардын негизинде педагогикалык практика учурунда болочок математика мугалимдеринин кесипке калыптануусунун төмөндөгүдөй моделин түзөбүз, ал 2-сүрөттө берилди.

Педагогикалык практика учурунда студент-математиктердин кесипке калыптануусунун модели төмөнкү мазмунга ээ:

1. Педагогикалык практикадагы кесиптик ишмердүүлүктөрдүн багыттары өз ара байланышта болгон илимий негизделген керектүү билимдер менен камсыз кылуу;

2. Педагогикалык практика учурунда болочоктогу математика мугалимдеринин кесипке калыптануусу, таанып-билүүчүлүк ишмердүүлүгүнүн компоненттеринин (өзүн-өзү таануу, өзүн-өзү баалоо, өзүн-өзү уюштуруу, өзүн-өзү башкаруу) өз ара байланыштары катары каралат;

3. Педагогикалык практиканы уюштуруунун технологиялары, коюлган максаттарды жана милдеттерди иш жүзүнө ашыруу үчүн тапшырмаларды иштеп чыгууга интеграцияланган мамиле жасоо, себеби тапшырманы аткарууда студенттер бардык курстар боюнча алган билимдерин пайдалануусу зарыл. Практикада студент негизинен долбоорлоо методдун колдонот. Практиканын отчетун берүүдө, педагогикалык практиканын жыйынтыктарын илимий-чыгармачыл мүнөздө жазууга көңүл буруу керек. Жогорку окуу жайында ар кайсы дисциплиналарды окутуу процесси студенттердин практикалык тажрыйбалары дайыма актуалдаштырылып тургандай түзүлүшү керек;

4. Педагогикалык практиканын жыйынтыгы болуп болочоктогу математика мугалимдеринин кесипке калыптануусу болот.

Адабияттар:

1. Абылкасымова А.Е. Формирование познавательной самостоятельности студентов-математиков в системе методической подготовки в университете: - Дисс. д-ра. пед. наук: - Алматы: 1995.-291 с.

2. Берукштене Ф.В. Влияния социально-педагогических факторов на развитие познавательной самостоятельности как черты личности старшеклассника и студента: - Дисс. ... канд.пед.наук: -Вильнюс: 1980. -232 с.

3. Гапон Э.В. Педагогические условия повышения эффективности самостоятельной работы студентов: Дисс. ... канд. пед.наук.-Киев: 1991.-211 с.

4. Козаков В.А. Теория и методика самостоятельной работы студентов: Дисс. ... д-ра пед. наук. – Киев, 1991. -390 с.

5. Королев Ф.Ф. Системный подход и возможности его применения в педагогических исследованиях. //Советская педагогика .-1970. - №9. -С. 57-70.

6. Кулагина Г.Н.Формирование у студентов познавательной самостоятельности и активности: Автореф. Дисс. ... канд. пед. наук.- М.: 1980. -16 с.

7. Торогельдиева К.М., Сальпиева К. и др. Формирование общеучебных и специальных умений и навыков учащихся в процессе обучения математики. /КГПУ. Вестник. - Бишкек: 2003. -С. 70-75.

8. Торогельдиева К.М. Орто мектепте математиканы окутуунун методикасы. 1-бөлүк. - Бишкек: 2006. -232 б.